

UM TOR Å ÅKE

FRÅ KRÅKBJÄR

UPPÅ VIKINGATIRE

AV LENNART THORSLUND • BILDER AV JORDI ARKÖ

Hemma i Morabygden

Året var niohundra-trettio-tre efter Kristus. Men det var det ingen i byn som visste nåt om. Eller rättare sagt, brydde sig om. Här höll man sig till Oden och Tor. Somliga hade väl hört talas om att de där kristna räknade så. För detta var en bygd med folk som hade varit runt omkring i världen och mycket främmande folk kom också hit för att handla med järn, knivar, spjutspetsar, yxor och svärd. Att få tag på sådant som var bättre gjort än här var inte möjligt. Detta var mitt i Järnbäraland. Därför var folk rika här och hade gott reda på vad de var värda både på ett och flera sätt. Fatiglappar fanns men det var smått om dem. Om man inte räknade trälarna förstås. Men så tokig var ingen.

Solen gick upp över sjön nedanför gårdarna denna vårdag. Ingen vind kom och bergen, som låg som en blå krans runtomkring, kunde spegla sig utan krokigheter från några vågor. Det var vackert att se. En tupp, som tyckte att han måste göra rätt för sig, började gala. Det dröjde inte länge förrän flera tog upp striden om vem som skulle vara värst. Byn började vakna.

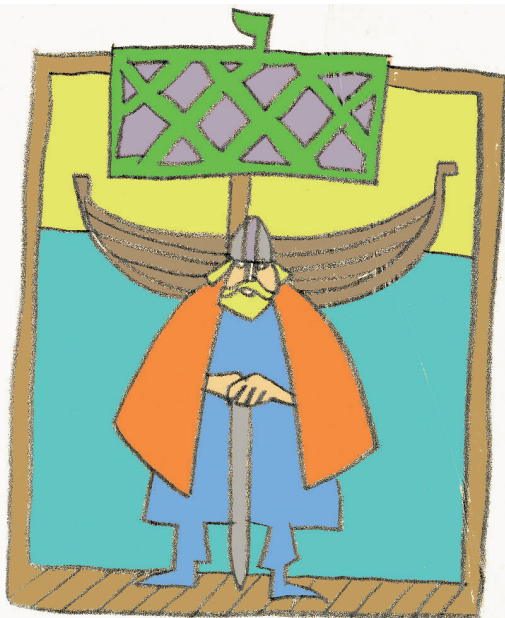
Ulv, Tostes son, kom ut ur stugan sin, som hörde till de största, gick bort till brunnen, drog upp vatten och drack i stora klunkar. Sen gick han bort mot smedjan, sparkade undan en griskulning, som låg i vägen, gapade stort, rapade och skakade på skallen. Han var trött. Han kunde inte sova då det var så där ljöst om nätterna. Annat var det söderöver, dit han varit flera gången och följt med på färder till Särkland (Det bysantinska riket med Konstantinopel) och som lönat sig bra.

En sak hade han kommit att lära sig å det var att skäggyxan hans var den bästa köpmannen. Om han själv höll i skaftet förstås. Å det hade han gjort. Och det ordentligt också. De där färderna hade givit honom så pass med silver och guld så att det räckte och vart över så länge han levde. Förresten tjänade han lika bra på järn och allt man kunde göra av det. Och inte hälften så farligt var det. Så inte hade han behövt bege sig av ut. Men roligt hade det varit. Och så många granna och villiga kvinnfolk han hade haft roligt med!

Nu måste han se efter så att folket i smedjan gjorde det dom skulle så att han hade nåt att sälja nere i Södermanland kring Mälaren där de rustade för nya långfärder. Det gick åt duktigt med yxor, pilspetsar och sånt när långskeppen skulle ut och övertala folk på andra sidan havet att ge ifrån sig pengar och skatter. Ja, det var bra dagar för dem som kunde göra järn och smida. Och det var just det folket kring Orsasjön och Siljan och längs

Ema i Morabygde

Årä wa niundranittitri ettär Kristus. Men er war ä inggan åjte bym så wisst nor um. Elld rettär sagt, brydd se um. Jän elld an se a Oden å Tor. Summår add föll årt tåläs um att demda kristner rekned so. Fe ita wa je bygd min fok så add we runt kringg i wårldē å mykkel änās fok kam og jon fe te andl min jenn, knaivår, spjotwåddår, öxur å swård. Å få i no slajkt så wa better dzort elld jän war ent möler. Ita wa mitt i jennbjåråland. Fe dö wa fok rajker jän å add gått rer å wenn dem wa wårddår, bår upå jett å fler sett. Fatiglappår funtås, men ä wa smått um dem. Um an ent rekned trålår feståss. Men so tokun war inggan.

Sole dzikk upp yvör sjune niråmin gardum isn lådigsdajen. Inggan wind kam, å bjåre, så låg i jen blåan krans runtikringg, belled spajal se åjtå krokugeter frå nogå wågur. Ä wa dält tä sjå. Jen ånå, så tykkt an kam te dzårå rett fe se, byrd-å gålå. Å told int ländze förelld flerår tog upp kampen um uken så skulld wa wesst. Byn byrdå waken.

ze förelld flerår tog upp kampen um uken så skulld wa wesst. Byn byrdå waken.

Ulv, Tostes sun, kam åjt yr stugu saj, så åred störstum til, dzikk bårt a brunn, drog upp watn å dråkk i långg klunkår. Så styred an se bårt a smidju, sparked undå jen kwått så låg i wejem, gåped sturt, riped å rusked å skållam. An wa trät. An dugd int såvå där ä wa son ljost åjtå um nåter. Oderwajs war å sudyvör, dajt an add we fler gånggur å figt upå fårdår a Särkland å så ad lönar se bra.

Je sak ad an kem te lär se å ä war att skeggöxu onumås wa bäst tjöpman. Um an sjov elld i skaftår feståss. Å er add an dzort. Å er dukter og. Demda färder add dziver onum so pass min silvår å guld så ä rack å wart yvör så ländz an livdå. Feråstn tjåned an lajk bra upå jenn å ållt an dugd dzårå åv er. Å int elftn so farler war ä. Så int add an bjövar dzäv se åv åjt. Men roler add ä we. Å wenn min grann å willug kwinnfolk an add aft roler min !

Nu kam an te sjå etter så fotse i smidju dzord er dem skulldå så an add nor te sele nire Syrmanland kringg Måleram dar dem elld å rusted fe ny långgfärder. Å dzikk-a dukter min öxur, pilwåddår å slajkt där långgstjipe skulld åjt å yvörtålä fok upå oder sajru ave tä dzäv frå se peninggår å skattår. Jo, ä wa bra dågå fe dem så dugd dzårå jenn å smajra. Å ä wa just er fotse kringg Orssjune å Siljam å ettår öven wa bettår upå elld åll odrur. Sjov ad an lærar se smelt mörjenn å smajra åv fad sen så i sen tur

älven var bättre på än alla andra. Själv hade han lärt sig smälta myrjärn och smida av sin far, som i sin tur lärt sig av sin far. Nu höll han på att lära upp sin son, som hette Tor. Svårast var härdeningen. Att se på färgen på järnet hur länge och mycket man skulle hetta upp det. Sådant tog lång tid att lära sig. Tor var bara sexton år men hade hunnit lära sig bra nog alla redan och visade att han ville.

I smedjan höll just nu fyra av trälarna hans på med att smida pilspetsar, som de kastade uti två korgar bredvid sig när de var färdiga. Ulv plockade ur några stycken och såg noga på dem. Jo, de dög väl. Men som sagt, efterfrågan var stor och det gällde att få ihop så det räckte.

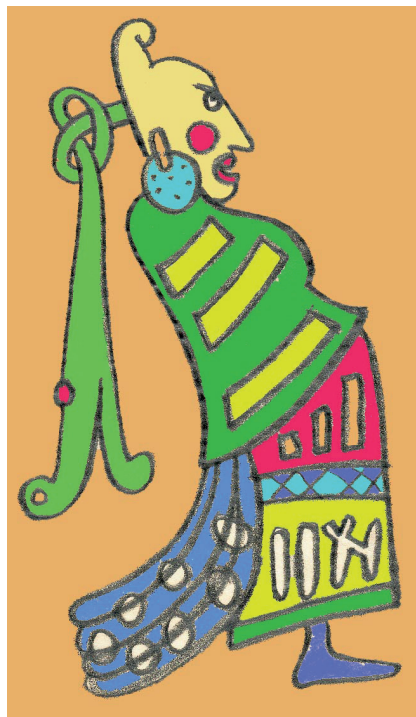
Det skulle vara försmädligt om det gick att sälja med stor vinst och det inte räckte till alla, som ville köpa. Det var nästan så, att han ångrade sig, att han givit Tor lov att fara ut och fiska i stället för att vara hemma och hjälpa till. Med sig hade han som vanligt tagit den där svarthåriga trälbytingen, som Tor hellre räknade som vän än som träl. Riktigt bra var det väl inte att hålla ihop med en sådann där fastän han hörde huset till. Men Tor hade nu sitt huvud för sig och det var inte värt att säga något om det för då blev han spritt sprängande rasande. Det hade minsann andra i byn fått se då de flinat och sagt nåt klent till de där två. En gång hade de spöat upp fem stycken på samma gång. Detta hetsiga sinnelag hade Tor ärvt både från Ulv och hustrun hans, Tyra, som inte Ulv själv satte sig på. Hon var lika hetsig i halmen så det var inte ofta som han behövde sakna någon bättre. Dessutom blev Tyra nära nog vansinnig om hon skulle få reda på, att han hade någon annan. Och då blev det inte just trevligt, fast Ulv var både storbonde, storköpmann och långfärdskarl. Men allt som allt hade han inte mycket klagat över. Mestadels gick saker honom väl och hade gjort så en längre tid. Så tänkte han. Nöjd gick han in för att få sig litet havregröt.

Längre söderut längs sjön, där båda älvorna rann ut i Siljan, ute på en udde, som stack ut nedanför tingsstället på Äsnol (Kristineberg) satt Tor och trälen Åke. För så hade han blivit kallad då Ulv hade tagit med honom och hans mor efter en handelsfärd till Södermanland. Modern hade dött för länge sedan och Åke kom knappt ihåg något om henne. Tor och Åke var jämgamla och hade funnit varandra på en gång. Varifrån Åke kom från början var det ingen som visste. Inte ens han själv. Ulv hade bytt till sig dem av en styrman på ett skepp som just hade kommit hem ända från Myklagård (Konstantinopel) Så Åke kunde vara var som helst ifrån efter vä-

ad lärar se av sen fadä. Nu elld an å min te lär upp sen sun, så jitted Tor. Swåräst wa ärdnindze. Tå sjå å färdzen å jenne ur ländze å mytse an skuld itå-upp å. Slajkt tog långg tir te lär se. Tor wa bar säxtå år men ad innar lär-se bra nug ållredan å wajsed att an willdä.

I smidju elld just nu fyra av trälum onumås å min å smajra pilwåddär så dem winded åjte två kårger att-a se där dem wa färdugär. Ulv sånked yr nogå styttisår å såg-å dem nogar. Jo, dem dugd wel. Men sås sagt, etterfrågu wa stur, å ä dzelled å få i op så ä rakk.

Er ädd sku wa fesmärler um ä dzikk te sele min stur winst å ent an add så ä rack a ållum så wild tjöpa. Å wa nästan så an åtred se att an ad dziver Tor luv tå fårå åjt å fistja i stellå fe te wa ema å jåp-til. Min se add an leså wanler tajr dånda swartårugan

trälbyindzen så Tor ellder rekned såss wån elld trål. Rikter bra war å full intå te åld-iop min jen slajk fast an åred åjse til. Men Tor add nu sett åvud fe si å å war int wert tå saj nor um å fe då wart an sprittsprångend rasend. Er add minsann odrur i bym fajr sjå där dem add flinar å sagt nå klent a demda två. Jen gångg ad dem til å min stråjkar upp fåm styts-är upå sumu gångg. Era itsu sinnelaje add Tor årvar bå frå Ulv sjov å kelindze onumås, Tyra, så Ulv sjov int dzenna sett-se upå. O wa lajk itsun i åmem og så å wa int så kringt an bjövd saken nogu better. Dessåjtum wart Tyra när nug wan-sinnun um o skulld få rer å att an addd nogu eller. Å då wart ent å trivler just, fast Ulv wa bå sturbonda, sturtjöpman å långgfärdskaall. Men ållt-i-ållt ad an ent mytse tå klågå

yvör. Mjest åv dzikk sakår onum wel å add dzort so je lenggär tir. So tenkt an. Nögd dzikk an in fe tå få se litå agergröt.

Långger sudyvör etter sjune dar bår övär åsed åjte Siljam, åjtå jen wådda så ståkk- åjt niråmin tingsstellår upå Äsnol, såt Tor å träln Åke. Fe so add an wurt kållad där Ulv add tajr emat onum å muna onumås etter je andelsfärd a Syрманland. Muna add dåjer fe ländz så å Åke kam knappt i-ug nor um enn. Tor å Åke wa jemngamblår å add funner weroder min jett tag. War Åke frå byrjam kam frå war å inggan så wisstå. Int ens an sjov. Ulv add bytar til se dem åv jen styrman upå jett stjip så just add kem emat end frå Myklagard. Så Åke kund wa frå war såm elst nogår etter wejem dajt elld dar-

gen dit eller därifrån. Ibland kom det upp något obegripligt ord i huvudet på honom, som han måste ha hört nåt tag för länge sedan och som han inte förstod vad som menades med. Konstigt nog mest när han var ledsen. Medan Tor var lång, ljus och lite ranglig, fast senig och omåttligt stark, var Åke kort och kraftig. Brun i ansiktet och med svart hår. Barnen i byn hade brukat kalla honom Svartskallen och kastat svinskit på honom då han var mindre fick de finna sig i. Men inte nu längre. Det var det ingen som vågade nå mer. Alla visste att sa dom nåt sånt fick dom finna sig i att bli rejält uppklådda och, om det behövdes med, Tors hjälp. Fast många tyckte att det var fasligt att en träl skulle få göra så mot fria människor. En gång hade några varit bort till Ulv för att klaga över det. Det var inte bra, hade dom låtit, att en träl fick för sig att han var lika mycket värd som dom. Andra trälarna kunde få för sig nåt dom också. Men innan Ulv hade hunnit svara reste sig Tor, fast Tyra hann före och dånade att nog visste hon att dom var ynkryggar men att dom var så fega att vara rädda för en ensam barnaträl det hade hon aldrig kunnat tro. Men nu visste hon det också, och det ville hon bara säga dom, att vem som helst som gav sig på deras träl fick skylla sig själv. När hon sedan blodröd i ansiktet började se sig om att slå dom över skallen med, for dom ut så det blåste om det. Ulv hade sett ut som om himlen hade ramlat ner över honom och hade inte fått fram ett ord. Först stod han och såg på hustrun och sen på Tor och sen på Åke. Fram och tillbaka och fram och tillbaka, alldeles vit i ansiktet. Han fösta tanke var att nu måste han, om så aldrig förr, tukta både och hustru och kasta ut trälen i lagården ilag med de andra. Sen hade han börjat skratta så tårarna trilla och näsan rann, så att både Tor och Tyra blev rädda, att han skulle skratta slag på sig. Småsyskone, tre flickor som hette Ylva, Ragnhild och Gunlög och som inte fattade nåt annat än att mor blev arg för att några ville vara elaka mot Åke, hade börjat springa runt och skratta. Till och med hunden började skälla. Så riktigt som andra var ingen i gården. Men till att klema med en träl på det viset, det hade Ulv fortsatt svårt för.

Alltnog nu satt de där, Tor och Åke, svettiga så det rann om dem. Ingen av dem sa ett ord. De förmådde inte för de hade inte luft nog. Det pep i bröstet på dem båda av andnöd. Båda var så slut som de trodde en människa kunde bli. Axlarna värkte som eld och blå-krampen hade tagit ett duktigt tag i benen så att ingen av dem förmådde resa sig. Det var så att de hade rott längre ut, bortom Saxviken och mot Sollerön till. Två gäddor hade de fått och alldeles utanför Sollerön en stor laxöring. Den största de någonsin sett.

Men så långt söderut hade de inte att göra. Det var solleröfolkets vatten. Och riktigt nog dröjde det inte länge förrän tre båtar med två karlar i varje satte ut från Sollerön och kom roende mot dem. Nu gällde det att ro undan annars skulle de slå sönder deras båt och kasta dem själva i sjön. Men var det något som solleröborna

frå. Millmar kam er upp nå obegripler ord i åvud å onum så an måst a ärt nå tag långt attyvör men så an nu int wisst wen så mentäs min. Kunster nug mjest åv där an wa lessin. Mess Tor wa långg, ljös å litä ranglun, fast senun å omåttler stark, war Åke stekkun å kraftun. Brun i ogum å min swart år. Krippär i bym add brukar käll onum Swartskållan å windar swaindrit å an där an wa mindär. Men int nu lenggär. Å war ä inggan så wåged nå mer. Åller wisst-åv, att sagd dem nå slajkt fingg dem finn se i å bli dukter stråjkader bår åv onum sjov å, um ä bjövdäs, min Tor tä jåps. Fast mykkler tykkt ä wa fasler att jen träl skuld få dzärå son mot fri menestjör. Jen gångg add nogär we bort a Ulv fe tä klågå yvör ä. Å wa-nt bra, add dem leter, att jen träl fick fe se att an wa lajk mytse wård så dem. Oder tråler kund fårå å få fe se nor dem og. Men fyre Ulv add innar swårå rajted se Tor, fast Tyra inted fyre å duned, att nug wisst o att dem wa ynkryggär men att dem wa so fegär att dem wa reddär jen jessumen krippträl er ädd o ålder kunnar tro. Men nu wisst o er og, å er willd o bar saj-åv fe dem att uken så elst så gav se å demås träl fingg skuld se sjov. Där o sä, blor-ror i ogum, byrdå sjå se um etter nor å slå dem yvör skållam min, fo dem åjt så ä bles um ä. Ulv add sitt-åjt såss imblan ädd ramblar nir yvör onum å add int fajr-fram jett ord. Fösst stor an å såg å kelindze å sä å Tor å sä å Åke. Att å fram, att å fram, ålldäs wajt i ogum. Annås fösst tänka war att nu kam an, um so ålder förr, te tukta bå sun å kelingg å wind-åjt tråln åjte fjåse i lag min odrum. Så add an byrtå skratta så tårar trilled å nevär rann, så bå Tor å Tyra wart reddär an skuld skratta slaje å se. Småsyskåne, tri kullur så jetted Ylva, Ragnhild å Gunlög, å så int fatted no eller elld att muna wart arg fe dö att nogär willd wa jålåkär min Åke, add byrtå kåjta runt å skratta. Til å min rackan byrdå skella. Så rikter leså odrur war inggan i gardem. Men te åld å klema min jen träl upå era wisä, er add Ulv fortsatt swårt fe.

Ålltnug, nu såt dem dar, Tor å Åke, swettugär så ä rann åv dem. Inggan åv dem sagd jett ord. Dem dugd int, fe dem add int luft nug. Å pep i bröstet å bårum åv andnör. Bårär wa så slut så dem trodd je mennistj kund bli. Årde wertsed leså jelldn å blåkrampen add tajr jett så dukter tag i benum så inggan åv dem dugd rajt se. Å wa so att dem add rutt ållt lenggär åjt, bortåmin Saxwajk å mot Sold til. Två geddur add dem fajr å, ålldes åjtånar Sold, jen sturorad. Störstan dem nåsnd sitt.

Men so långt sud yvör add dem åssent dzärå. Å wa soldbyddzerwatn. Å rikter nug told er int sturt förelld tri båtär min två kaller i wer å jen setted åjt frå Sold å kam ruend mot dem. Nu dzelled ä te ru undå, anas kam dem te slå-sund båtn demås å wind dem sjover åjte sjun. Men war ä nor så sold-

var bra på, så var det att ro. Skummet forsade runt båtar-
na och det syntes lång väg att dom var omåttligt vreda.
Dom hade kommit närmare med en förskräcklig fart.
Ändå hade Tor inte kunna hålla sig. Han reste sig i båten
och höll upp laxöringen för att visa dem vilken storfisk
de hade mistat och skrek allt han förmådde. Sedan hade
han och Åke kastat sig över årorna och rott värre än
någonsin förr. Hur det gick till visste de inte men de
hade förmått hålla undan fast sollaröborna följde efter
nästan in i Saxviken innan de gav upp. Efter ett tag då
de hämtat sig skapligt funderade Åke om sollarö-born
hade känt igen dem. "Hade jag varit själv hade de nog
inte gjort det", lät Tor och flinade, "men din svartskalle
är det svårt att missa om man inte är helt blind." Nu var
det så mellan dem, att Åke inte tog vid sig av att Tor
kallade honom svartskalle när han ville retas. Tvärtom
nästan. Det visade på vänskapen dem emellan och Tor
använde det just på så sätt. Och han gjorde det aldrig när
någon annan hörde på. "Ja, ja", sade Åke flinande i sin
tur och räckte ut näven mot Äsnol, "det spörjs väl när
det blir ting hur mycket den där laxöringen kommer att
kosta dig och Ulv. Själv är jag ju bara en dumskallig träl
och är inte att räkna med."

Sen skrattade de båda så att de fick ont i magen av
det också.

En svalkande vind blåste upp från söder och de kän-
de sig bättre och bättre. Det började lida mot middag
så de tog fram matsäcken och skar upp åt sig av kött
och bröd. Till höger om dem låg Saxviken och klucka-
de tryggt medan pilgäddorna då och då for som svarta
streck över sandbottnen där de satt, Framför dem blix-
trade solen över vågorna ute på sjön. Detta var bra. Detta
var hemma. Sen somnade de till en stund.

Åke vaknade av ljudet från åror som plaskade och
segel som höll på att revas. Röster hördes från någon-
stans. Först trodde han att sollaröborna hade kommit
tillbaka och hjärtat började göra krumsprång i bröstet.
Han for upp och ruskade i Tor som rätade sig så hastigt
att det svartnade för ögonen på honom. Det var nackde-
len med att vara lång. Men sollaröbor var det inte. Ute
på sjön syntes en ovanligt stor båt med sex årpar och
ett brokigt segel, som karlarna ombord just höll på att
rulla ihop. Vinden bar inte längre då de nu var på väg att
komma in mot älven så de måste ro. Av detta förstod Tor
och Åke att främlingarna, för sådana var det tveklöst,
ämnade sig uppströms där deras by låg. "Sörmlänning-
ar", sa Tor. Ute för att skaffa sig järn, knivar och yxor
i god tid", fyllde Åke i. Jo detta var långfärdsfolk, den
saken var klar. Om inte av annat syntes det av honom
som stod längst fram i änden av båten.

Stor och kraftig med gult lätt grånat och flätat skägg
som inte var så vanligt här i kring. I näven höll han en
skäggyxa med långskaft som han lutade sig mot medan
han kisade mot udden där de satt på huk. Det syntes

byddzerer wa braär upå så war ä te ru. Skomä får-
sed kingg båtum å ä syntäs långgan weg att dem
wa omåttler vrerär. Dem add kem nemmär min jen
feskretselen fart. Endå add ent Tor dugår ålld se.
An rajted se i båtem, elld upp orarn fe te wajs dem
ukken sturfisk dem add mistar å skrätse ållt an
dugdä. Så add an å Åke kastar se yvör årum å rutt
werr elld nåsnd förr. Ur ä dzikk-til wisst dem intä,
men dem add dugår ålld undå fast soldbyddzerer
figd ettär nästan in i Saxwajk inå dem gav-upp. Ett-
är jett tag, där dem add emtar se skapler, fundred
Åke um soldbyddzerer add kenntas att dem. "Ädd
I we sjov ädd dem nug int dzort ä", let Tor å flined,
"men den swartskålla er ä swårt te missa um int
an e starr blind". Nu war ä so millå dem att Åke
tog int wir se åv att Tor kalled onum swartskålla
där an willd retäs. Twertum nästan. Å wajsed upå
wänskape millå dem å Tor bruked ä just upå so
sätt. Å an dzord er ålder där nån eller äred å."Ja,
ja", sagd Åke flinend i sen tur å rack åjt nävån mot
Äsnol,"ä spyräs föll där ä blir tingg ur mytsö dända
orarn kum tä kost di å Ulv. Sjov er I ju bar jen faten
dumbskållun träl å e-nt te rekän min."

Så skatted dem bårär trakst dem fingg såran
kwir åv er og.

Jen swalkend wind bles up frå sutter å dem
kenned se bettär å bettär. Å byrdå lajr mot mi-
dag så dem tog fram masetsen å skor up fe se åv
tjöt å brör. A öger um dem låg Saxwajk å klucked
tryggt mess pilågeddur då å då fo läså swart strik
yvör sandbottnem dar dem såt. A wister war öven.
Framåmin dem blixtrered sole yvör wågum åjtå sju-
ne. Ita wa bra. Ita war ema. Så såmned dem åv
jen flekk.

Åke wakned åv ljode frå årur så plasked å jett
sigäl så elld å reväs. Röster ärdes frå nogär. Fösst
trodd an att soldbyddzerer add kem-att, å hjärta
byrdå dzärå krumbsprångg i brestä. An for upp å
rusked i Tor, så rajted se så aster att ä swartned fe
ogum a an. Å wa nakkdeln min å wa långg. Men
solbyddzerer war ä intä. Åjtå sjune syntäs jen ow-
anler stur båt min sex årpar å jett brokut sigäl så
kallär umbord just elld-å rulled i op. Windn bar int
lenggär där dem nu wa på weg å kumå in mot öven
så dem kam tä ru. Åv er festor Tor å Åke att frem-
linggär, fe slajkär war ä tweeklost, ämned se upp-
ströms dar demås by låg. Syrmanlenningär, let Tor.
Åjt fe te skaff se jenn, knaivär å öxur i gor tir, fylled
Åke i. Jo ita wa långgfärdsfok, o satse wa klår. Um
int eller syntäs er åv an så stor lengst fram i endam
åv båtem.

Stur å kraftun min golt, litt grånar, å flätar skegg
så int wa so wanler kringgum jän. I nevåm elld an
je skeggöxa min långgskaft så an låjtad se mot

att det var en karl som inte mycket undgick och som var noga med att veta vad som fanns runt omkring honom. Man levde längre på så sätt. Allt visade på en, som var van, att andra gjorde som han sa. Han stod och gungade sådär lite fram och tillbaka med ögonen stint fästade vid ynglingarna till dess han var säker på att ingen mer fanns ute på udden.

- "Hur långt uppöver bor Ulv Torstensson?" ropade han till dem med tordönsstämma.

- "Vem är det som frågar?", ropade Tor tillbaka.

- "Det är aldrig bra att vara nyfiken och du ska svara när vuxna tilltalar dig. Om ingen annan har lärt dig folkvett så får väl den här göra det", svarade han och skakade yxan.

- "Så vitt jag kommer ihåg var det du som frågade först", lät Tor. Storkarlen stirrade på dem en lång stund. Sedan började han skratta. Skrattet rullade som åskan över vattnet och träffade udden så att prasslade i löven. Efteråt var Åke villig att svära på att minst tre fåglar hade trillat ned döda i buskarna bakom dem.

- "Ja det må vara att ni är vettlösa men ni är i vart fall inte svarslösa. Nå hur blir det, måste jag gå iland å ta er i nackskinnet innan jag får nåt besked?", dånade han sedan och stoppade tummen innan för svångremmen.

Tor talade om för honom att med den fart de höll skulle de vara framme lagom till middag.

"Ljuger ni så syns vi nog förr eller senare", blev svaret då båten drog förbi dem uppefter älven.

- "Det blir troligen snarare förr än senare", sa Åke tyst så att det inte skulle höras bort till honom.

Tor suckade och trodde, att nu hade de ställt till det för sig. Först hade de retat upp solleröborna och sen varit upp-käftiga mot den där som var på väg till far. Vem han nu än var, så var han ingen vemsomhelst.

Det var lika bra de rodde hem och tog det som komma skulle på en gång, menade Åke och började skjuta ut båten.

Hur Tor stack ut skallen

De var nu nästan hemma. I början hade det gått med bra fart men ju närmare de kom desto långsammare hade de rott. Men nu kunde det inte hjälpas längre. Nu var de här. Vid bryggan låg tolvroddaren som den där storkarlen kom med. De band båten och gick uppefter lindan upp mot gårdarna. Tor först och Åke efter. De höll nästan på att snava över en som låg med armarna under huvudet och tuggade på ett grässtrå. Han verkade vara i deras ålder och såg på dem med pigga blå ögon.

mess an tjised mot wåddan dar dem såt upå uk. Ä syntäs att ä wa jen kall så int mytsö unddzikk å så wa nogarn min tä witå wenn så wa runt kringg onum. An livd lenggär på so sätt. Ållt wajsed upå jen så wa wone att odrör dzord sås an sagdä. An stor å gungged son litä att å fram min ogum festarär stint å yngglinggär trakst an wa säker upå att inggan mer fanns åjtå wåddam.

- "Ur långt ufter byddzer Ulv Tostesson ? ", roped an a dem min tordönstemma.

- "Uken er ä så spyrär ?", roped Tor etbakär.

- "Är e ålder bra å wa fe nyfitsen, å du ska swårå där wuxnär tilltåla di. Um inggan eller a lära di fok-wit så få föll isu dzärå ä", swäred an å skäked öxu.

- "So witt I kum i ug så war ä du så fösst spordä", let Tor.

Sturkalln stirred å dem jett långt tag. Sä byrd an å skratta. Skrattä rulled såss åsku yvör watnä å treffed wåddan så ä prassled i love. Etterå wa Åke willun swere upå att minst tri fuglär add trillar nir dorår åjte båskum attå-min dem.

- "Ja, ä må wårå att ir erer witlosär, men ir erer i wert fall int swarslosär. Nå ur blir ä, kum I te go iland a tågå ir i nakkstjinnä innå I får nå bestjer ?", duned an sä, å stupped tivlindzen inåmin swånggremem.

Tor sagd åv fe an att min dån fartn dem elld skuld dem wa frammä lagum a midag.

- "Ljoger, så sjåms wir nug förr elld senär", blev swarå där båtn drog febi dem ufter öven.

- "Ä sökks snärär bli förr elld senär," sagd Åke tyst så int ä skulld äras borta-an.

Tor sukked å trodd att nu add dem stellar-til å fe se. Fösst add dem retar upp soldbyddzerer å så we upptjäftugär min dända dan så war upå weg a fadä. Uken an nu än wa, så war an int uken så elst.

Å wa lajk bra dem rudd emat å tog ä så kumå skulldä min jett tag, ment Åke å byrdå stjot åjt båtn.

Ur Tor ståkk-åjt skållan

Dem wa nu nästan ema. I byrjam add ä gajr min bra fart men då nemmär dem kam då mer gruvded dem se, å då långgsammär add dem rutt. Men nu kund ent ä jåpas lenggär. Nu wa dem jän. Atta bryddzu låg tolvruddarn så dända sturkalln kam min. Dem band båtn å dzikk ufter lindu upp mot garder, Tor fösst å Åke ettär. Dem elld nästan å tä snyvel yvör jen så låg min armum under skållam å tugged å jett grasstrå. An werked wa i demmås ålder å såg-å dem min pigga blå ögur.

- "Hö-hö-hö, en lintott och ett svart-huvud och båda ser sämre än en mullvad. Hör ni hemma här?"

- "Det var då ett förskräckligt frågande", svarade Tor. "Är alla sörmlänningar så där nyfikna?"

- "Ja, och så vettlösa med vad de har att säga", la Åke till och fingrade på kniven sin.

- "Uj, uj. Är ni alltid så där vresiga? Här ligger jag lugnt och vaktar båten vår och så blir man nästan ned-trampad av er. Det är väl nästan jag som skulle klaga först", flinade han utan att visa någon rädsla. Han gjorde en kuller-bytta och kom på fötter i ett nafs, räckte fram näven och talade om att han hette Erik. De kunde inte annat än skratta. På så vis började en vänskap mellan de tre som varade livet ut som det skulle visa sig.

Erik var son till storkarlen, som hette Olof Sigurds-son och som nu höll på att rusta för en långfärd tillsammans med sex andra hövdingar och Erik skulle få följa för första gången. Det var på tiden att han lärde sig sköta ett skepp och var lönande plundring och köpenskap gick att göras bortom Svitjod, hade Olof menat. Men de ville iväg så tidigt som möjligt innan andra hade rensat (plåkat) rent. För det kom de upp själva och ville inte vänta på att järnkarlarna härifrån masade sig ner över med det som behövdes för lyckad övertalning av franker och andra. För det mesta för svearna österut men nu ville Olof prova hur det kunde ställa sig söderut. Förresten hade Olof och Ulv varit i lag på två färder österut, fast ombord på olika skepp så de hade nog mycket att tala om, förutom det som angick det de kommit för, trodde Erik.

Alla tre gick ilag upp mot gården sedan Tor lovat att skeppet låg säkert där det låg utan vakt. Inne i stugan satt Ulv och Olof och drak mjöd så det skummade om skägget. Tyra för runt och skyndade på gårdsfolket att sätta fram mat.

- "Här, kommer sonen min", sa Olof och pekade på Erik.

- "Och min och trälen min", svarade Ulv

- "Jo,jo. Vi har sett varandra förut"

- "Va?"

- "Han brås på dig. Lika stor i käften", skrattade Olof.

Sen måste Olof tala om hur det varit, medan Tor och Åke stod där röda i ansiktet och Erik höll handen för mun så att dom inte skulle se hur han fnissade. Och sen talade han också om att han träffat på några solleröbor ute på sjön. Dom låg över årorna och såg alldeles ut-schasade ut. Man kunde just fundera över vad dom hade varit ute på, sa han och såg illmarig ut. Ulv menade att om han kände sonen sin och den där trälbytingen rätt, så visste dom säkert nåt om det också och slog ned mjöd-hornet i bordet så att det skvalpade över. Tyra lät att om han blev på där viset när han drack så skulle hon se till att slå tappen ur tunnan.

Olof skrattade och lät, att Ulv inte hade det så lätt inte. Men det var nog mestadels bra att ha en hustru och en son som visste vad dom ville. Det kunde Ulv behöva.

- "Hö-hö-hö, jen laintutt å jett swart-åvud å bårår sjå semmår elld jen mullwått ! Årer ema jänå?"

- "Å wa då jett rent fesketselår spyrjande", swå-red Tor. "Ero åll syrmanlenninggå son nyfitsegår?"

- "Ja, å so witlosår min wen dem a te saja", lagd Åke til å fingred å knajvån sen.

- "Uj,uj. Erer jemt son wresugår? Jån ligg i lung-ent å wakter båtn wår å så blir an nett upp nir-tramparn åv ir. År e föll nästan i så ådd sku klågå fösst", flined an åjtå te wajs nogu rädsla. An dzord je kullerbyttå å kam upå fotum i jett nafs, rack fram nevån a dem å sagd-åv att an jetted Erik. Dem dugd int eller elld skratta. Upå so sätt byrd je wen-skap millå dem tri så wåred livå åjt, såss å kam te wajs se.

Erik wa sun a sturkalln så jetted Olof Sigurds-son å så nu elld å rusted fe je långgfård ilag min sex eller övdinggå å Erik skuld få fia fe fösst gånd-zen. Å war upå tire att an lårred se te stjöt jett stjip å war lönennd plundringgå å tjöpenskap djikk te djårås bortåmin Switjod, ådd Olof ment. Men dem willd iweg så tirut så möler inå odrur ådd sånkar rent. Fe dö kam dem upp jon sjovår å wild int bajr upå att jennkaller frå jänå mased se niryvör min å så bjövdås fe lyckad yvörtalninggå åv frankår å odrur. Mjest åv fo sweår ost yvör men nu wild Olof pro-va ur å kund ställ se sudyvör. Feråstn ådd Olof å Ulv we ilag upå två färder ost-åjt, fast umbord olajk stjip, så dem ådd nug mytse te tålå um åjtyvör å så dzelled er dem ådd kem fe, trodd Erik.

Åll tri dzikk ilag ufter a gardn så Tor ådd luvår att stjippe låg säkert där å låg åjtå wakt.

Ine stugun såt Ulv å Olof å dråck mjör så å skomed runt skåddze. Tyra fo runt å kringged-å åjsfotså te sätt fram jåtå.

- "Jån kum sun men", sagd Olof å peked å Erik

- "Å men, å tråln men", swåred Ulv.

- "Jo,jo, wir am sitt werodår förr."

- "Å?"

- "An brås upå di. Lajk stur i tjäfte", skratted Olof.

Så kam Olof te saj-åv ur er ådd we, mess Tor å Åke storå dan rorår i ogum å Erik elld nevån fe munnem så dem int skuld sjå ur an fnissed.

Å så täled an og um att an ådd kem-å nogå sold-byddzerer åjtå sjune. Dem låg yvör årum å såg åjt alldeles åjtferegår. An kund just fundår yvör wenn dem ådd we åjt upå, sagd an å såg illmarun åjt. Ulv ment att um an kenned sun sen å dånda trälbytind-zen rätt, så wisst dem säkert nor um er og, å slog nir mjörvånnå i borde så å skwalped yvör. Tyra let att um an wart upå era wiså där an dråkk skuld o sjå-til å slå swikku yr tunnu.

Olov skratted å let att Ulv ent ådd å so litt intå. Men å war nug mjest åv bra te a je kelingg å jen sun så wisstå wenn dem willdå. Å kund Ulv bjöva.

Han hade ju själv sett hur han farit fram i Särkland (Bysantiska riket) med dom som satt sig upp mot honom.

I varje fall måste Tor tala om hur det varit med både sollaröbor, laxöring och rodd.

- ”Menar ni att ni rodde ifrån sex sollaröbor i tre båtar tvärs över Siljan! Det var inte dåligt det”, sade Ulv och såg omåttligt nöjd och stolt ut. ”Fast”, tillade han till Tor, ”blir det böter på tingen får du gällda boten själv. Hur det nu ska gå till.”

- ”Jag kanske kan få låna av dig”, vände sig Tor till Olof och flinade.

Ulv kippade efter andan och skulle just fara upp och ta honom i nacken för att lära honom att skicka sig inför gäster då Olof lutade sig bakåt och släppte loss sitt storskratt. Hunden for ut med rumpan mellan benen och småflickor-na sprang och gömde sig bakom mamma. När han slutat, torkat tårarna och snutit sig två gånger i näven sa han:

- ”Och hur hade du tänkt dig att jag skulle få tillbaka pengarna då?”

- ”Jag kan ju följa dig söderut och ro av skulden kanske...”

- ”Ja, det är ju en tanke förstås”, sa Olof och kliade sig i huvudet. ”Jag skulle behöva flera som kan ro långt och fort. Hur är det, kan du smida, för sådant folk fattas mig också.”

- ”Jo, nog har jag lärt mig en del om det också. Men i så fall är det lika bra att jag lånar lite till så att jag kan friköpa Åke från trældom. Det hade jag tänkt göra ändå, förr eller senare. Men om han nu skall följa han också, och det ska han, för utan honom far jag ingenstans, så ska han vara fri.”

- ”Jag vet inte om jag ska skratta eller dänga upp dig. Får jag dig ombord tål det väl inte länge förrän du har tagit över hela skeppet mitt. Men sant är att ni är duktiga att ro båda två och kom-mer vi i strid, och det gör vi, är det inte bra att vara blyg och klenmodig. Jag måste tänka på saken. Men kom ihåg att det är Ulv, som först ska tala om hur han ställer sig till något sådant. Honom vill jag för död och pina inte ha till ovän!”

Äntligen hade Ulv fått tillbaka luften så pass att han kunde få fram några ord:

- ”Man kan just fråga sig vem som är herre i det här huset”, vrålade han till Tor. ”Är det du eller är det jag? Jag menar att än så länge är det jag. Eller är du av någon annan mening, va?”

Tor vågade inte säga någonting. Han bara skakade på huvudet för att visa att han höll med Ulv.

- ”Nå då så”, skrek han illröd i ansiktet, ”gå ut i lagårn med dig och ta med trälen och stanna där! Å våga inte

An add ju sjov sitt ur an add fe-fram i Särkland min dem så add sett se upp mot onum.

I wert fall kam Tor te tåla um ur er add we min bå soldbyddzerer, orar å rudd.

- ”Mener att Ir rudder frå sex Soldbyddzerer i tri båtär tvärs yvör Siljam ! Å wa-nt dåler intä”, sagd Ulv å såg-åjt omåtler nögd å stolt. ”Fast”, lagd an til a Tor, ” blir å böter upå tindzä, få du dzellda botn sjov! Ur å nu ska go-til.”

- ”I kanstje kan få lån åv di”, wended se Tor a Olov å flined.

Ulv tipped etter luft å skulld just fårå upp å tag onum i nåkkam fe te lär onum stjikk-se min djestum där Olov låjtet se attyvör å släpped los sett sturskratt. Rackan for-åjt min rumpu millå benum å småkullur kåjtet å gemed se attåmin muna. Där an add slutar, tårkar tårar å småjtar se två gånggur i nävåm let an:

- ”Å ur ådd du tänkt att I skuld få att penggär då?”

- ”I kan ju fia di sudyvör å ru åv skulde, kanstje...”

- ”Ja, er å ju jen tånka festås, sagd Olov å klajäd se i skållam. I ådd bjövar flerår, så dugå ru långt å fort. Ur är å, dug du smajra og, fe slajkt fok felås mi og?”

- ”Jo nug ar I lärar mi jen del um er og. Men i so fall är å lajk bra I lånär litå til så i bellår fritjöp Åke jän frå trældum. Er ådd I tänkt dzärå ändå, förr elld senår. Men um an nu ska fia an og, å å skar an, fe åjtå onum far i inggan weg, så skar an wa fri.”

- ”I wet int uka I ska skratta elld dändz upp di. Får I di umbord tol å föll int ländze föreld du a tajr yvör el stjipå mett. Men sant å att ir erer duktigår te ru bårår å kumum wir i strir, å å dzårum wir, å-nt å bra te wa bljog å klenmorun. I kum te tänts upå satje. Men kum i ug att er å Ulv så fösst ska saj-åv ur an stellår se a nå slajkt. Onum will I fe dor å pajna int a te uwenn.”

Äntler add Ulv fajr-att lufte so pass an dugd å få fram nå ord:

- ”An kan just fundår yvör uken så e erra i ita åjse”, wråled an a Tor.

- ”Är å du elld er å I?! I menår att än so ländze er å I. Elld e du åv nogu eller meningg, å?”

Tor våged int saj åssent. An bar skåked å skållam fe te wajs att an elld min Ulv.

- ”Nå då så”, skråtsed an, illror i ogum, ” gok åjt i fjåse min di, å ta-min tråln, å staner dar! Å wå-

visa er här nåt mer idag!!! För då vet ingen vad jag gör. Det skulle se illa ut om jag dräpte både son och träl!”

Tor och Åke for ut ur stugan i och med detsamma som Ulv drog efter luft för att breda på mer. Sen låg de tysta och bleka uppe på skullen länge, länge och hörde hur Ulv dånade på därinne. Det var så pärten fladdrade på stugtaget. Efter ett långt tag blev det lite lugnare. Det var nog Tyra och Olof som hade fått honom att ta igen sig, trodde Tor. Bara han inte blir osams och fiende med Olof, nästan grät Åke. Det kändes som om det skulle ha varit hans fel. Ulv kanske inte hade blivit så vettlöst rasande om Tor inte sagt det där om att friköpa honom.

Det var något som Tor aldrig sagt något om till Åke så han måste fråga om det var allvar. Jo, men han hade inte velat säga något om förut för han visste ju inte när det kunde bli av. Men när möjligheten visade sig hade han inte kunnat hålla sig. Det kom bara ur honom. Och lika bra var det för nu var det sagt och han behövde inte gå omkring och gruva sig nå längre. Ulv och Olof hade varit i lag ända till Särkland två gånger så det fordrades nog bra mycket innan de blev riktigt osams, menade Tor. Åke sa ingenting på ett tag. Nu kom de främmande orden för honom, som han inte visste vad de menade. Men nu var han inte ledsen men på något sätt verkade de ändå stämma. Det fanns något tryggt i dem. ”Låt oss sova”, sa Tor efter ett tag”, så får vi se i morgon vart det bär.” Och så gjorde de.

Hur det blev sagt mellan Ulv och Tor

Tidigt på morron kom Erik in och väckte dom. Jo det var som de trott. Tyra och Ulv hade fått Ulv till att lugna ned sig, De hade kommit sams om att tala mer om saken dagen efter. Bäst vi tålar oss lite till dess dom har vaknat riktigt och det där dåliga morgonhumöret som Ulv har hade lagt sig, menade Tor. Och det var nog också bäst att Åke blev kvar där han var ett tag medan han talade med Ulv. Det var onödigt att han fick nån mer orsak att reta upp sig det fanns många nog ändå som det var. Efter ett par timmar tyckte dom att det var lagom så Tor och Erik gick försiktigt in i stugan. Där inne satt Ulv och Olov och slevade i sig gröten. Ulv blängde på Tor men sa ingenting.

”Jaha långfärdskarlen har öppnat ögonen ser jag”, sa Olov lite lagom retsamt till Tor. Men han svarade inte och gick bort till grytan och öste i gröt i lag med Erik. Sen slog dom sig ner vid kortändan av bordet, så långt som möjligt från Ulv. ”Det där är inget att tala om”, grymtade Ulv. Tor behövdes hemma och så var det med

ger int wajs ir jän nå mer idag!!! Fe då wet inggan wenn I dzär. Er ädd sku sjå illa åjt um i dräped bå sun å träl!”

Tor å Åke for åjt yr stugu i å min då sumu så Ulv drog ettär luft fe tä brer-å mer. Så låg dem tystär å blekär upå skullam ländze, ländze, å äred ur Ulv duned å dan inna. Å wa så pärtn fludred upå stug-utatjä. Ettär jett långt tag wart ä litä lugnära. Å wa nug Tyra å Olof så add fajr an tä tag-att se, trodd Tor. Bar int an blir usams, å fiend min Olov, nästan gret Åke. Å kenndäs åjt säs er edd we annäs fel. Ulv ädd kanstje int wurter so witlost rasänd um int Tor edd sagt era dan um te fritjöp onum.

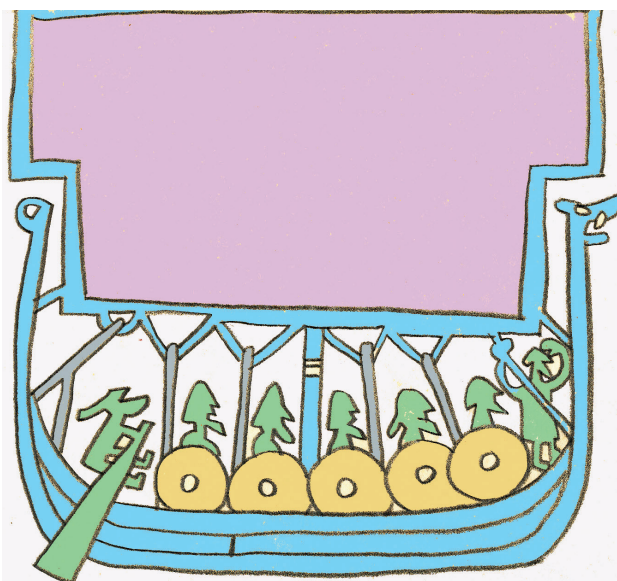
Å wa nor så Tor ålder add sagt nor um a Åke så an kam tä spyrå um å war allwar. Jo, men an add int wile saj nor förr, fe an wisst ju int når ä kund bli-åv. Men där mölegete wajsed se add an ent dugår ålld se. Å bar kam yr onum. Å lajk bra war ä, fe nu war ä sagt å an bjövd int go kringg å gruv se nå lenggär. Ulv å Olov add we end a Särkland i lag två gånggør så ä fordredes nug bra mytsö innå dem wart rikter usamser, ment Tor. Åke sagd int nor upå jett tag. Nu kam demda fremmend orde fe onum så an int wisstä wenn så mentäs min. Fast nu war an int lessin men på nå sätt werked dem ändå stämma. Å fanns nå tryggt åjte dem. ”Såvum wir”, sagd Tor ettär jett tag”, så fåm-e sjå i morgu wert ä bjär.” Å so dzord dem.

Ur ä wart sagt millå Ulv å Tor

Bitigt upå morgon kam Erik in å wättsed dem. Jo ä wa såss dem add trott. Tyra å Olov add fajr Ulv tä lungän nir se. Dem add kem sams um tä tålä mer um satje dajän ettär. Bäst wir tolum wäss litä trakst dem a waknar rikter å era dåle mårgusinnår så Ulv ar a lagt se, ment Tor. Å ä wa nug og bäst Åke wart kwerrå dar an war jett tag mess an språked min Ulv. Å war onörut an fikk nogu mer orsak tä ret-upp se, ä fanns mykkler nug såss ä wa. Ettär jett par tajmär tyckt dem ä kund wa lagum så Tor å Erik dzinggå fesikter in i stugun. Darinnå såt Ulv å Olov å slevad i se grötn. Ulv bländzed a Tor men sagd åssent.

”Jaha, långgfärds kalln ar yppnar ogur sir I”, sagd Olov litä lagumt retsamt a Tor. Men an swäred int å dzikk bort a grytu å äsed i gröt i lag min Erik. Så slo dem se nir atta kårten-dam åv borde, så långt så möler frå Ulv.

”Era e-nt nor tä tålä um”, grymted Ulv. Tor bjöv-

den saken.

Tyra lät att hon legat vaken hela natten och varit bekymrad om Tor skulle följa med på sådana farligheter långt bort i främmande land. Han var ju så ung. Och Ulv höll med.

”Hur gammal var du själv första gången vi såg varandra på väg till Särkland”, frågade Olov så där lite oskyldigt och liksom bara för att ha nåt att säga”. ”Jag var sjutton, om jag kommer ihåg rätt”.

”Jag fyller snart sjutton”, sköt Tor in.

”Håll mun på dig. Ingen har sagt nåt till dig”, rev Ulv i.

”Ja vi var inte för unga inte”, funderade Olov. ”Men det var annat virke i oss förstås.”

Nu förstod Tor hur Olov hade tänkt sig lägga upp det och höll klokt nog mun. Men det gjorde inte Erik.

”Jag är också bara sexton”, sa han så högt han kunde utan att skrika.

”Ja men det är skillnad det”, svarade Olov medan petade tändena med en trästicka.

”Skillnad? Vad är det för skillnad? Skulle inte min son klara en sådan resa lika bra som din?”, ropade Ulv med hög röst och såg ut som om han var på väg att bli arg igen.

”Skillnad? Ja inte vet jag vad det är för skillnad. Jag bara trodde det eftersom du inte törs låta honom fara”, svarade Olov medan han böjde sig ned liksom för att fösa undan hunden. Men Tor såg hur han flinade när inte Ulv såg det.

”Det ska du veta att klarar din son det så gör min det.”

”Ja, det tror jag nog om du säger det så.”

”Det är just jämt vad jag gör det!”

”Det är inte så att du börjar känna dig kraftlös och att gampen håller på att ta dig ? I så fall är det nog bäst att han stannar hemma...”

Nu blev Ulv så där vit i ansiktet

”Kraftlös ?!!! Jag ! Det är kanske bäst vi går ut så du får försöka i en envig! Yxa eller svärd, du får välja!”

”Nej om du är lika stark som du var medan vi var i Särkland har jag inte så stor lust att prova och det och det tror jag nog att du är. Jag bara funderade över att du var så ängslig om sonen din”, blidkade Olov som väl visste hur han skulle lägga orden.

”Ängslig?!? Jag ? Aldrig! Men nu blir det som jag talar om för er allihopa. Min son är lika bra som din och Tor ska följa på långfärd med dig!”

Tyra började oja sig men nu var det för sent. Olov hade använt Ulvs hetsighet för att få honom dit han ville. Att Ulv skulle ändra sig en gång till var inte möjligt. Vad skulle folk säga om honom då ? Så fast han nu förstod att han hade gått i fällan så var det inget att göra åt det. Det vara bara att visa god min.

”Tor ska ut och lära sig och inte vara hemma och hänga dig i kjolarna resten av livet. Och hör sen!”

”Så lät det inte i går kväll inte”, svarade Tyra.

”I går kväll och i går kväll! Sådana saker tål vid att fundera över. Och nu har jag funderat färdigt.”

däs ema å so war ä min o satje.

Tyra let att o add lajr watsen el nåte å we ågum åjte um Tor skulld fia upå slajk farlegeter långt bort i fremmänd land. An wa ju så ungg. Å Ulv elld min.

”Ur gånål wa du sjov fösst gåndzen wir sågum weroder upå weg a Särkland,” spord Olov son litä ostjyldut å leså bar fe tä a nor tä saja, ”I wa sutto, um I kum i-ug rätt.”

”I fyllär snart sutto”, skot Tor in.

”Ålld mun å di. Inggan a sagt nor a di!” rev Ulv i.

”Ja, wir wam-ent fe unggär intä”, fundred Olov. ”Men ä war eller wertsä i wåss feståss.”

Nu festo Tor ur Olov add tänkt se lägg upp ä å elld klokt nug mun. Men ä dzord int Erik.

”I e og bar säxto”, sagd an så ögt an dugdä åjtå fe tä skråtsa.

”Ja, men er e stsilnar ä”, swäred Olov mess an peted tänner min je trajsticka.

”Stsilnar? Wenn er ä fe stsilnar? Ädd int men sun sku klårå je slajk resa lajk bra så denn, ä”, roped Ulv min ög röst å såg åjt såss an wa upå weg å bli sinnun att.

”Stsilnar? Ja, int wet I wen er ä fe stsilnar. I bar trodd so ettär du int tåss lat onum fårå”, swäred Ulv mess an bukked se nir läså fe tä fös undå rackan. Men Tor såg att an glised nu där int Ulv såg ä.

”Er ska du witå, att klarär den sun ä så dzär men ä”, grymte Ulv.

”Ja, ä tror i nug, um du ser ä så.”

”Er ä just jemmänt wen I dzär ä!”

”Er ent so då att du byrär å kenn di kraftlos å att gambäln ålld å tar di? I so fall er-ä nug bäst an stanär ema...”

Nu wart Ulv son wajt i ogum.

”Kraftlos?! I ! Er ä kanstje bäst wir gånggum åjt så du få prova i jen enwig! Öxa elld swärd, du får wele!”

”Näj um du e lajk stark såss du wa mess wir warum i Särkland ar int I so stur lust å prova, å ä tror I nug att du e. I bar fundred yvör att du wa so ågum åjte sun den”, blidked Olov så wel wisst ur an skulld lägg orde.

”Ågum ? I ? Ålldär! Men nu blir ä såss I ser åv fe ir ållumjop. Men sun e lajk bra så den å Tor ska fia upå långgfärd min di !”

Tyra byrdå wåj se men nu war ä fe sent. Olov add brukar Ulvås itsuget fe tä få onum dajt an will-dä. Att Ulv nu skulld ändär se jessn til ä wa-nt möler. Wen edd fok sku saja um an då?! Så fast an nu festor att an add gajr in i fällu så war ä åssent dzärå a dö. Ä wa bar tä wajs gor min.

”Tor ska åjt å lär se, å int wa ema å ändz di i tjoslum rästrn åv livä. Å ärer sä!”

”So let ä ent i kwess intä”, swäred Tyra.

”I kwess å i kwess! Slajk sakär tol tä fundras yvör. Å nu a I fundrar färdut.”

”Jo, demda fundringgär djäv I int mytsö fe”, let

”Jo dom där funderingarna ger jag inte mycket för”, lät Tyra och knuckte på nacken men sa inget mer. För det visste hon att det inte var någon mening med. På samma gång var hon också lite stolt över både karl och son. Det skulle inga sörmanlänningar komma hit och vara stora i mun.

Tor bara satt och gapade och höll på att ramla av bänken när han hörde på Ulv. Detta hade tagit en vändning han aldrig kunnat drömma om. Erik satt bara och såg belåten ut och Tor kände på sig att han hade haft något att göra med det här spelet. Men det fick han ta reda på senare.

”Jaha då fick jag mig en storroddare och smed hur det nu gick till”, sade Olov med eftertanke och lovade att han skulle ta gott reda på Tor. Men Tyra såg inte ut just nå lugnare för det. Ulv kunde inte hjälpa att han kände sig nöjdare efter dom orden, fast det visade han inte. Det skulle bara fattas.

Men nu hade Tor fått styrsel på tungan och lät, att så visst han kom ihåg riktigt så hade Olov inte fått en roddare och en smed. Om Olov hade dåligt minne så ville han bara påminna honom att Åke skulle också följa med. Denna gång blev Ulv inte arg. Han log litet förargligt mot Olov och lät att det kom han också ihåg så det var bara att lägga upp lämplig silvervikt för trälen och ge Tor så att han kunde göra rätt för sig mot ägaren. Och som han också kom ihåg så var det han, Ulv själv, som var ägare. Trälen var duktig och värd bra mycket och nu måste han se sig om efter en annan. Det var smått om dom och de hade börjat öka bra nog i värde, menade han och

kliade sig skägget medan han såg försmädlig ut. Men det var väl ingen svårighet så rik som Olov var efter vad han kom ihåg och visste, illmarade han sig, stornöjd med att få ge igen. Olov suckade djupt och sa att han borde ha vetat bättre än att ge sig in i det här. Men ord var ord och han måste nu skylla sig själv att han varit så dum och givit sig ilag med järnfolk kring Siljan. Hur mycket han måste låna Tor fick dom dryfta senare. För Ulv kunde väl inte tänka sig att Tor fick vara skyldig till dess att han kom hem från färden, frågade han lite sådär småsnålt trevande. Men det nekade Ulv kraftigt och på en gång. Förresten var det inte bara det, svarade han, det var ju möjligt att Tor måste betala böter för den där laxöringen också så det måste nog Olov ställa upp med dessutom. Det kom aldrig på fråga, att Tor skulle nån väg förrän han hade gjort rätt för sig på tinget som snart skulle bli. Olov suckade en gång till, ändå djupare. Efter det såg Ulv om möjligt ännu nöjdare och sa till Tyra att att ta fram mjöd. ”Då går jag efter Åke”, sa Tor och reste sig. Men Ulv sade ifrån. ”Vi äter och dricker

Tyra å knöckk upå nåkkam men sagd int nå mer, fe er wisst o att int ä wa nogu meningg min. På sumu gångg war o og litä stolt yvör bå kall å sun. Ä skulld inggä syrmanlänninggär kumå jon å wa sturär i munnem.

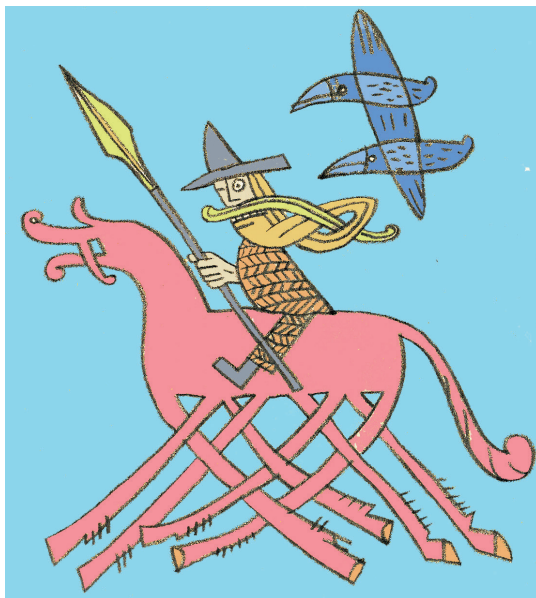
Tor bar såt å gäped å elld å walt-åv bántsem där an ärd å Ulv. Ita add tajr je wendningg an ålder edd kunnar dröma um. Erik såt bar å såg belåtn åjt å Tor kenned å se att an og add aft nå min i ita spilär å dzärå. Men ä kam an tä ta rer å senära.

Jaha, då fick I mi jen sturrudder å smir, ur å nu dzikk-til, sagd Olov min ettärtånka å luved an skulld ta gott rer å Tor. Men Tyra såg int just nå lugnära åjt fe dö. Ulv dugd int jäpa att an kenned se nögdär ettär dem orde, fast ä wajsed an intä. Ä skulld bar fätäs.

Men nu add Tor fajr styrsel å tunggu å let att så wisst an kam i ug rikter add Olov int fajr jen

rudder å jen smir. Um Olov add dåle minnä så wild an bar minn onum um att Åke skulld og fia. Isn gåndzen wart ent Tor argg. An glised litä feargler mot Olov å let att ä kam an og iug så ä wa bar tä lägg upp je lempeln silvärwikt fe träln å djäv a Tor så an dugd å dzärå rett fe se mot egärn. Å så wisst an og kam iug så war ä an, Ulv sjov, så war egär. Träln wa dukten å wärd bra mytsö å nu kam an tä sjå se um ettär jen eller. Ä wa smått um dem, å dem add byrtå oka bra nug i wärdä, ment an å kläjed se i skeddä mess an såg fesmär- len åjt. Men ä wa föll int någu

swåriget so rajk så Olov wa ettär wen an kam iug å wisstä, illmared an, sturnögd min tä få djäv-att. Olov sukked djuft å let att an ädd bört witå bettär elld tä djäv se in i ita jän. Men ord wa ord å nu kam an tä skuld se sjov att an add we son dum å dziver se ilag min jennfok kringg Siljam. Ur mytsö an kam tä låna Tor fingg dem dryfta senära. Fe Ulv kund föll int tänts se att Tor fick wa stjyldun trakst an kam emat ettär färde, spord an litä son småsnålt trevend. Men er najked Ulv krafter a min jett tag. Ferästn wa-nt ä bar er intä, swäred an, ä wa ju möler att Tor kam tä djälde bot fe dända orarn og, så ä kam nug Olov tä ställ upp min dessåjtum. Ä kam ållder upå frågu att Tor skuld nån weg förelld an add dzort rätt fe se upå tindzä så snart skulld bli. Olov sukked jessn til ändå djupära. Ettär ä såg Ulv um möler ändå nögdär åjt å sagd a Tyra tä ta-fram mjör. Då gor I ettär Åke, sagd Tor å rajted se. Men Ulv sagd frå. Wir jätum å drickum nu, barsked an i. Å än so ländzä er an träln å jät min trälum. I ant fajr

nu”, barskade han i. ”Än så länge är han en träl och äter med trälarna. Jag har inte fått några pengar eller silver av dig än och inte har jag sett att Olov har givit dig nåt.

Till dess köpet är klart och till dess vi varit på tinget och talat om att han är fri så både sover han och äter där han hör hemma.” Tor tyckte han vunnit så mycket allaredan och fann sig i det och sade inget däremot. Men sedan de ätit gick han ut och talade om för Åke hur allting gått. ”Och håll dig bara i skinnet fram till tingetså kommer det här att gå bra, du blir fri och vi blir långfärdskarlar båda två”, lovade han. Åke bara gapade och svalde ett bra tag innan han fick fram, att var det något han skulle göra den närmaste tiden, så var det att hålla sig i skinnet hur än svårt det kunde bli.

Tinget på Äsnol

Dagarna gick inte fort nog för Tor och Åke medan de väntade på att det skulle bli ting. Olof och Erik och deras folk hade lassat båten full av allt som Ulv hade haft att bjuda av järnvaror. Ulv grinade som en varg när Olof räknade upp silvret han var skyldig. ”Passa dig så att inte det där flinet går runt huvut på dig”, hade Olof sagt, ”du kan fara och bli öronlös!” ”Hellre det än att gå omkring med två lod i mungipor-na liksom vissa andra då dom sörjer ihjäl sig för litet silver”, vart svaret. Sen dånade båda igång med att skratta det värsta de kunde. Vänskapen var stor dem emellan. Så var det med karlar som varit i härnad ilag. Och så var det allaredan på väg att bli mellan Erik, Tor och Åke. Tor hade kliat sig i skallen hela dagarna och fundrat över hur han skulle få pengar att friköpa Åke.

Därtill måste han kanske betala böter för den där laxöringen. Det var då Erik riktigt visade vem han var. Just innan de skulle ge sig iväg hade Erik tagit Tor åt sidan och givit honom en skinnpåse med silver. ”Här”, hade han sagt, ”det här borde räcka både till böter och friköp. Du får låna det till dess du får tag i egna pengar efter att vi varit på långfärd. Jag har själv lånat det av styrman. Han litar på mig liksom mjag litar på dig. För den saken är klar att du och Åke och jag, vi ska vara ilag. Far och Ulv vet inget om detta så Ulv kommer nog att bli långansiktet när du räknar upp slantarna på tinget. Det hade jag gärna velat se”. Så hoppade han i båten, vände sig om och vinkade innan Tor hann säga så mycket som tack en gång.

nå penggär elld silvär åv di än, å int ar I sitt Olov a dziver di nor.

Trakst tjöpa ä klärt å trakst wir am we a tindzä å sagt-åv att an e fri, så bå sov å jät an dar an ärer ema. Tor tyckt an add wunner so mytsö ållredan å fann se i ä, å sagd åssent daremot. Men så dem add jeter dzikk an åjt å täled um fe Åke ur ållt add gajr. Å åld di nu bar i stjinnä fram a tindzä så kum ita tä go bra, du blir fri å wir blium långgfärds-kallär bårär, luved an. Åke bar gäped å swag å gäped å swag jett lång tag inå an fick-fram, att war ä nor an skuld dzärå nemmäst tire så war ä te åld se i stjinnä, ur än swärt ä nu kund bli.

Tindzä upå Äsnol

Dågå dzikk fast int aster nug fe Tor å Åke mess dem wented upå att ä skulld bli tingu. Olof å Erik å demås fok add lässar båtn full åv ållt Tor add aft tä bjora åv jennwarur. Ulv grined sås jen wargg där Olof rekned upp silvrär an add wurt stjyldun. ”Pass di so int era flinä gor runt skållam a di”, add Olof leter, ”du kan fårå å bli ärlos!” ”Elder er elld go ikringg min två lor i mun-djipum läså sum odrur där dem syre ijel se fe litä silvär,” wart swarä. Så duned bårär igångg å skratta wesst dem dugdä. Wenskape wa stur dem emillå. So war ä min kallum så add we i ärnad ilag. Å so war ä åll-rer upå weg å bli millå Erik å Tor å Åke. Tor add kläjar se i skållam el dågå å fundrar yvör ur an skulld få los peninggär å silvär te fritjöp Åke.

Dartil kam an kanstje te djellda fe dända orarn. Ä wa då Erik rikter wajsed emat se. Just fyre dem skuld djäv se åv add Erik tajr Tor a sajru å add dziver onum jen stjinnkuppa min silvär. ”Sä”, add an sagt, ”ita edd bört räck-til tä bot å fritjöp. Du bellär låna å trakst du får-i egen penggär etter wir am we uppå långgfärd. I a sjov lånar er åv styrman. An litär uppå mi leså i litär uppå di. Fe o satje ä klar att du å Åke å I wir skum wa ilag. Fadä å Ulv witå åssent um ita så Ulv kum nug tä bli långg i ogum där du reknär upp slanter upå tindzä. Er edd I djenn wile sjå.” Så upped an i båtn, wänded se um å win-ked inå Tor inted saj så mytsö så tack jen gångg.

